

OPONENTSKÝ POSUDEK NA DISERTAČNÍ PRÁCI

Genderové rozdíly v přístupech k ICT u žáků základní školy

Mgr. Radek Novotný

Autor se ve své disertační práci zaměřil na problematiku optimálního využití Informační a komunikační technologie (dále ICT) na ZŠ. Nutno pozitivně hodnotit již samotný výběr tématu, neboť informační technologie je v současné době nedílnou součástí všech oblastí lidského života. Znalosti a dovednosti v oblasti ICT usnadňují lidem život, jsou obohacením jejich zájmových aktivit a současně patří mezi klíčové kompetence v jakékoli pracovní činnosti. Z tohoto důvodu považují správnou implementaci výuky ICT na ZŠ za velmi žádoucí. Výrazným přínosem práce je skutečnost, že autor se ve svém výzkumu zaměřil na otázky, co žáci v oblasti ICT preferují a s čím umějí pracovat, protože tento faktor má výrazný motivační charakter. Konkrétně se autor v práci soustředil na vliv genderových aspektů v postojích žáků k ICT. Aktuálnost zvolené problematiky přesahuje běžný rámec didakticky zaměřených průzkumů, které se zpravidla omezují pouze na hodnocení jednotlivých metod práce s ICT na ZŠ a nevěnují dostatečnou pozornost postojům a názorům žáků na jejich využívání s ohledem na jejich genderové a věkové rozdíly.

Po formální stránce obsahuje práce 148 stran včetně úvodu a seznamu literatury a je správně logicky členěna na teoretickou a výzkumnou část a řadu kapitol a podkapitol. Teoretická a výzkumná část jsou proporcionalně vyvážené, jednotlivé kapitoly na sebe logicky navazují.

Po úvodu, v němž autor nastínil motivaci volby tématu a zdůraznil jeho společenskou závažnost, následuje teoretická část, která je bazálním východiskem pro část výzkumnou.

Teoretická část obsahuje kapitoly zabývající se charakteristikou a vymezením základních pojmů z oblasti informační a komunikační technologie a problematiky genderu a genderových rozdílů v přístupu k ICT u dětí a dospívajících. V teoretické části prokázal autor nejen dobrou orientaci v odborné literatuře, ale i schopnost selekce nejdůležitějších pohledů na danou problematiku a dovednost analyzovat, srovnávat a hodnotit jednotlivé teoretické přístupy. V teoretické části zvláště oceňuji kapitolu č. 5, v níž autor uvádí srovnávací studie našich a zahraničních autorů zaměřené na problematiku genderových rozdílů v postoji k ICT a k různým aspektům vyučovacího procesu. Za podnětnou považuji též kapitolu, ve které autor smysluplně a s využitím moderních vývojově-psychologických technologií popsal digitální generaci X, Y, Z. Nesporným pozitivem teoretické části je též kapitola zabývající se využíváním mobilních telefonů, zvláště tzv. „chytrých telefonů“, v níž autor upozorňuje i na možná rizika jejich zneužívání.

Na teoretickou část navazuje část výzkumná, která obsahuje jasně a věcně formulované cíle práce a základní otázky a hypotézy, na něž autor odpovídá v závěru. Zkoumaný vzorek, který tvoří 496 respondentů je dostatečně reprezentativní pro realizaci smíšeného výzkumu.

Kvalitativní výzkum má převážně charakter longitudinální sondy proměn postojů žáků k ICT od r. 2016 do r. 2019. Dále autor v práci popisuje rozsáhlý kvantitativní výzkum opřený o dotazníkové šetření včetně faktorové analýzy. V této části práce autor prokázal schopnost vytvořit nestandardizovaný dotazník, který splňuje kritéria validity. Na tento dotazník navazuje sémantický diferenciál, který je velmi náročnou metodou z hlediska aplikace a vyhodnocování. Na základě

výsledků dotazníkového šetření a jeho statistického zpracování dospívá autor k interpretaci výsledků šetření. Součástí této části práce je i diskuse s názory autorů citovaných v odborné literatuře.

V závěru práce autor kromě shrnutí výsledků šetření udává též doporučení pro pedagogickou praxi a návrhy dalšího bádání v této oblasti.

Celá práce přináší řadu podnětů k rozvoji kompetencí v oblasti ICT u žáků ZŠ. Autor v práci potvrdil známou, ale v praxi často opomíjenou skutečnost, že v postojích k užívání ICT existuje určitá diskrepance mezi chlapci a dívkami a znalost těchto rozdílů a jejich respektování je klíčem k jejímu kompetentnímu užívání. Zabývat se výzkumem genderových rozdílů v přístupu k ICT a jejich vyústění v praktickou aplikaci ve vyučovacím procesu považují tedy za velmi žádoucí a užitečnou.

K práci mám následující připomínky formálního charakteru:

- 1) Kapitulu „Genderová studia“ (1.3) doporučuji podřadit pod kapitolu s názvem „Gender“ (1.2).
- 2) V seznamu literatury nejsou všechny tituly uvedeny v abecedním pořádku podle jména autorů.

Až na tyto formální připomínky splňuje práce po obsahové i formální stránce kritéria kladená na disertační práci.


Náměty k diskusi:

- 1) Provedte základní charakteristiku digitální generace X, Y, Z.
- 2) Popište rozdíl v postojích a přístupu k ICT u zkoumané skupiny z hlediska genderu.

Závěr

Celkově hodnotím předkládanou disertační práci pozitivně, neboť přináší řadu zajímavých a podnětných poznatků z oblasti genderových rozdílů v přístupu a postojích k ICT u žáků ZŠ. Práce je psaná živým a účelu odpovídajícím jazykem, text je doplněn tabulkami, grafy a obrázky, které zvyšují jeho přehlednost. Disertační práce svědčí o nevšedním a dlouhodobém zájmu autora o sledovanou problematiku a o seriózním a kreativním přístupu k jejímu zpracování. Z tohoto důvodu ji **doporučuji k obhajobě**.

V Plzni dne 16. 1. 2020


doc. PhDr. Jana Miňhová, CSc.
oponent práce